

"Felipe G

El guanyador de les eleccions presidencials a Polònia del 19 de novembre ha estat una sorpresa per a molts: l'ex-comunista Aleksander Kwasniewski, de 41 anys, guanyà amb el 51,7% dels vots contra el titular del càrrec i premi Nobel de la pau Lech Walesa. Kwasniewski, fill d'una família de metges de Pomerània, va estudiar economia, però sense treure'n la llicenciatura. Com que tanmateix havia al·legat aquest títol en el seu currículum oficial, durant la campanya van haver-hi nombroses impugnacions. Va fer carrera en l'Associació d'Estudiants i en el Partit Obrer Unificat Polonès, de tendència comunista, on havia ingressat el 1977. Va dirigir la revista d'estudiants *ITD* i després la publicació de l'organització juvenil comunista *Sztandar Młodych*. El 1985 va ser ministre per a la Joventut i Esports sota el govern del president Zbigniew Messner. Amb la caiguda del comunisme i la dissolució del Partit Obrer el 1990, va ser un dels fundadors de l'SPD, Partit Socialdemòcrata Polonès, el qual representava i presidia al Parlament.

—Sr. Kwasniewski, abans de guanyar les eleccions vostè demanava que ningú no condemnés globalment el passat comunista. Què en vol salvar, dels vells temps?

—El comunisme tenia diverses facetes, la polonesa i l'hongaresa no eren tan formals i dogmàtiques com ara les de l'RDA i l'URSS. En el nom del partit ja es veia: el concepte comunisme, nosaltres no l'hi teníem.

—Això no diu gaire cosa.

—Als anys vuitanta, a Polònia hi havia diverses ales del partit, amb polítics liberals o dogmàtics. I recordo, per exemple, que *Der Spiegel* qualificava el president del govern Mieczyslaw Rakowski de comunista reformista. Ara, uns anys més tard, tot es fica dins el mateix topí i només es parla dels comunistes. No es pot comparar Rakowski amb Egon Krenz, del SED (Partit Socialista Unificat de l'antiga RDA). Es massa simple.

—Els comunistes han causat danys enormes a Polònia. Vol adular el passat del seu partit?

—El meu eslògan electoral, "Votem el futur", no significa que jo vulgui negar el passat. Però les persones han viscut unes experiències tan diferents que, mirant enrere, no s'arriba a cap judici comú. Només perdríem el temps inútilment.

—Els vells militants del partit no reclamen

„González és el meu heroi”

ara del nou cap d'estat que els ajudi a recuperar poder i influència?

—Tots els caparruts ja no hi són. Simplement no és cert que al rerefons hi hagi un grup que espera la possibilitat de tornar. Aquesta gent va retirar-se, frustrada, el 1989. Tampoc no els hauríem acceptat, nosaltres, al nou Partit Socialdemòcrata.

—D'on provenen, doncs, els seus membres?

—Ningú no creia seriosament que el socialisme real era cap bon sistema, hauria estat una bogeria. Els qui eren flexibles van modificar el seu parer. Em permeten que els recordi que el 1990 el nostre partit fins i tot va compartir la teràpia de xoc de l'antic ministre d'Economia Leszek Balcerowicz?

—Té res en contra que el qualifiquin de tecnòcrata?

—Tecnòcrata no és fals, però jo em diria pragmàtic. Vaig néixer el 1954 i vaig ser a la universitat als anys setanta, quan el cap del partit, Edward Gierek, era al poder...

—Un bon amic de Helmut Schmidt...

—Sí, recordo quan Schmidt va venir navegant a Danzig en un iot. Les relacions entre Gierek, Schmidt i Giscard d'Estaing eren molt estretes. En aquell moment, a Polònia va arribar una alenada d'aire fresc i la meva generació creia que podíem reformar el sistema. Al capdavant Gierek també era un tecnòcrata. No és casualitat que ara jo hagi rebut un suport especial de la població que té entre 35 i 45 anys.

—El 1980, quan es va fundar Solidaritat, no va tenir mai la sensació d'haver-se equivocat de bàndol?

—Llavors eren uns temps excitants. Solidaritat no em semblava antisocialista, saben?, perquè molts dels seus lemes tenien orientació d'esquerres. Jo era dins l'organització d'estudiants socialista i, com ara milions d'altres polonesos, em veia arrossegat d'una banda a l'altra per l'entusiasme entre Solidaritat i el partit.

—Per què no es va afiliar a Solidaritat?

—Això, avui dia, pot sonar ridícul: afiliar-se a Solidaritat em semblava un fenomen de moda. No volia anar amb la massa, jo, no sóc persona d'agrupaments. No vaig fer-me dels escoltes ni de les Joventuts Socialistes. Vaig ingressar al partit quan ja era estudiant. I ara, com a president de l'estat, no em costa gaire haver de deixar l'afiliació al Partit Socialdemòcrata. Els dono paraula que fins a la fi dels meus dies no pertanyeré a cap altre partit.

El nou cap d'estat de Polònia, Aleksander Kwasniewski, que va derrotar contra pronòstic el fins ara president Lech Walesa, parla sobre el comunisme, l'ingrés a l'OTAN i el poder de l'església. I, també, sobre la tasca difícil de reconciliar un país que s'ha dividit radicalment en l'últim procés electoral.

—Després de la seva elecció, Polònia sembla dividida irreconciliablement, fraccionada entre l'antic bàndol de Solidaritat de Lech Walesa i el dels partidaris de vostè. Què farà per superar aquest abisme?

—Crec que l'abisme no és tan fondo. Més aviat és una qüestió de les persones. Comprenc que Lech Walesa, després de la seva derrota, està molt decebut...

—Ell parla de frau electoral i li ha anunciat un bon ball.

—Sí, mal senyal. Però la meva impressió és que els polonesos no volen més tensions, sinó conciliació i pau social. El país és prou gran per a tothom, també per a Lech Walesa. Ara ha d'aprendre a viure com a ex-president, una cosa molt normal en un estat democràtic: hi ha un president en exercici i uns altres presidents anteriors.

—Què ha de fer, doncs, tornar a la seva drassana?

—Crec que seria molt bo per a tots els interessats si continua actuant per a Polònia, potser en una organització internacional.

—Després de la seva victòria, el president del Govern rus, Txernomirdin, diu que espera unes relacions millors entre Varsòvia i Moscou. Darrere d'això es deu amagar el desig que vostè es torni a pensar l'adhesió a l'OTAN. S'escoltarà els russos més que no els seus predecessors?

—Les nostres relacions amb Rússia són molt importants i hem de tenir-hi més cura que fins ara. Els darrers anys, hem perdut temps. Els nostres objectius estratègics són clars: volem ser membres de l'OTAN i de la Unió Europea. Per a nosaltres, no solament és per qüestió de les garanties de seguretat, sinó de l'acord europeu. La reunificació alemanya va ser el primer pas en aquesta direcció; l'ingrés a la UE dels estats neutrals Suècia, Finlàndia i Àustria va ser-ne el segon. El tercer ha de ser l'ampliació de l'OTAN i de la UE a través dels estats centreuropeus.

—I Moscou s'ho ha d'empassar, això?

—A Moscou, la situació és imprevisible. Els russos han caigut en una crisi econòmica, tenen les eleccions de la Duma (Cambra Baixa) i les presidencials. Amb això, no ens podem deixar posar nerviosos. Ens calen relacions en tots els aspectes imaginables: cultural, esportiu, econòmic i polític. Moscou ha d'entendre que nosaltres, després d'ingressar a l'OTAN, no volem cap altre mur. No volem pas esdevenir el bastió fronterer de l'Europa unida contra l'Est.

—Una prova de foc de la seva orientació occidental serà qui nomena vostè ministre de defensa i d'afers exteriors. En aquests llocs, hi col·locarà persones de fora del seu entorn?

—Sí, però no és fàcil. He intentat parlar amb el ministre d'Afers Estrangers, Wladyslaw Bartoszewski...

—...que, immediatament després de sortir elegit vostè, ha presentat la dimissió...

—Això l'honra, però la campanya electoral ha passat. Ara hem de resoldre problemes veritables. Jo mantindria Bartoszewski de bon grat. Si això no reïx, aleshores cercarem algú que sigui lleial a aquest govern i alhora reconegut pels nostres col·legues. Però la qüestió no em sembla tan prioritària.

—I tant que ho és. Si l'erra a l'hora de triar-lo, l'ingrés a l'OTAN podria resultar més difícil.

—En aquesta fase no m'agrada dir noms. Però una solució seria el nostre ambaixador a Washington, Jerzy Kozminski, que és prou reconegut arreu.

—Durant la campanya, l'església li ha negat el dret moral de dirigir Polònia. Tal vegada un poble catòlic ha elegit un cap d'estat ateu?

—Jo treballaré tant per al meu país que rebre la benedicció de déu.

—Ha estat educat com a catòlic?

—I és clar! Ma mare va ser profundament religiosa fins que va morir. Potser saben que s'ha mort durant la campanya electoral, en un moment en què els atacs en contra meua eren especialment punyents. En certa manera em sento culpable de la seva mort, perquè tot plegat va ser excessiu per a ella.

“ L'església catòlica ha de reflexionar sobre el seu paper en la societat polonesa. Durant el comunisme, feia una funció clara: era la força més important de l'oposició. Però en una democràcia no és necessària com a oposició. A més, l'església té dificultats amb l'economia de lliure mercat. ”

—Té cap idea de com l'església i el bàndol de vostè es podrien reconciliar?

—El que ens cal en la relació entre església i estat és normalitat. Al meu parer, l'església catòlica ha de reflexionar sobre el seu paper en la societat polonesa. Durant el comunisme, feia una funció clara: era la força més important de l'oposició. Però en una democràcia no és necessària com a oposició. A més, l'església té dificultats amb l'economia de lliure mercat, que comporta consum i egoisme. Al capdavall, l'obertura de Polònia promou valors nous, i n'hi ha de bons i de dolents. L'església no sempre hi està d'acord, amb això, com ara quan una pel·lícula té per tema l'homosexualitat de clergues.

—Vol ajudar l'església a fer-se amb els nous temps?

—No és tasca meua. Però no vull cap lluita eclesiàstica. Vull dialogar-hi sobre dos problemes concrets. En la nova Constitució caldria incloure la separació d'església i estat, una proposta que ja va fer l'ex-president Tadeusz Mazowiecki, que és un home clerical. I hem d'enraonar sobre el concordat...

—el pacte entre el Vaticà i Polònia, que per exemple dóna la possibilitat als sacerdots de negar l'enterrament a un no-catòlic...

—...aquestes qüestions importants no es poden decidir sense un debat ampli.

—Vostè parla amb tota naturalitat de la necessitat dels debats públics, com si a Polònia fossin usuals des de dècades.

—Cinc anys abans, a les primeres eleccions presidencials, amb prou feines hi havia discussió pública. Entretant, però, han canviat moltes coses, i n'hem après força. Els mitjans són cada cop més importants, la maduresa de la societat augmenta de manera desacostumadament ràpida. Ara com ara, almenys tenim quatre preguntes que són realment importants per a la població.

—Quines són?

—Primera: la nova constitució. Segona: la reforma del sistema de la seguretat social. Tercera, l'aspiració a ser membres de l'OTAN i, quarta, l'ingrés a la Unió Europea.

—S'interessa veritablement la gent per uns continguts tan complicats?

—Durant la meua campanya vaig anar a Parezew, una ciutat petita a l'est de Polònia. Allà vaig mantenir, a l'estadi de futbol, una de les discussions més interessants sobre l'accés a l'OTAN durant tota la campanya. Si tropes estrangeres s'estacionaran al país, si

Ara, l'AVUI és més bo que mai, perquè cada diumenge et regala el nou col·leccionable "La nostra cuina comarca a comarca". De la mà dels millors cuiners del nostre país, descobriràs totes les receptes i tots els secrets de la cuina de les nostres comarques.

Ara, amb l'AVUI, tu també podràs cuinar sempre que vulguis els millors plats de la cuina catalana.

ARENA, S.A.

AVUI

Tot, i en català.

FECSA

hem de tenir en dipòsit armes nuclears: tot plegat mou molt els ciutadans.

—Amb això vol dir que vostè i els seus han entès els mecanismes de la democràcia més bé que no alguns herois de Solidaritat?

—Som oberts i hem analitzat atentament les experiències occidentals. Jo mateix anava sovint a l'estranger durant els temps d'estudiant, per exemple a l'Alemanya Federal, a Wuppertal, i el 1976 vaig anar-me'n tres mesos als Estats Units. Aviat va fer-se'm clar que el socialisme de caràcter soviètic no és el millor sistema del món. Vaig quedar fascinat dels socialdemòcrates a Suècia i sobretot a Espanya. Felipe González és el meu heroi.

—Per què ell precisament?

—Perquè a Espanya regnava una situació semblant a la de Polònia. En tots dos casos es tractava d'erigir una societat civil democràtica i de reconciliar-la. A més a més, González sap com es guanyen unes eleccions, que potser és el més important per a un polític.

—A quin nivell d'entesa es troba amb els socialdemòcrates alemanys? Coneix el nou president del partit Oskar Lafontaine?

—El 1990, com a candidat a canceller, va ser el meu primer invitat, m'acabaven de nomenar president dels socialdemòcrates polonesos. Em va visitar en el gran edifici antic del partit, on aleshores s'havien tret molts retrats que havien estat cedits per la galeria nacional al PC. Lafontaine es devia pensar que acabàvem de despenjar els sants marxistes de les parets, perquè encara s'hi veien les marques més clares. I aquell jove enmig de l'antiga decoració polsosa li havia de fer un efecte molt estrany.

—El seu partit és, com el Partit del Socialisme Democràtic a Alemanya, l'organització successora dels comunistes. Al començament, l'SPD no tenia por del contacte?

—Sí, però l'any passat ens van acabar ajudant a fer-nos membres de la Internacional Socialista. Rudolf Scharping va venir a Polònia i li vaig dir: nosaltres dos som representants d'una nova generació que no és responsable de tot. Jo no en tinc cap culpa, del que van fer el general Jaruzelski i el president del govern Rakowski, i vostè tampoc que Willy Brandt, Helmut Schmidt i Hans-Jochen Vogel firmessin acords amb el Partit Obrer Unificat Polonès.

—Sentint-lo parlar així, es podria pensar que vostè també hauria pogut donar a Scharping un parell de consells en la qüestió del manteniment de la imatge.

—Potser ho hauria hagut de fer realment.

—En les relacions entre Bonn i Varsòvia, l'atmosfera s'ha enrari moltes vegades. Què farà per evitar-ho en el futur?

—La situació actual és excel·lent. El canceller Kohl té el desig sincer d'ampliar la Unió

“ Solidaritat no em semblava antisocialista, saben?, perquè molts dels seus lemes tenien orientació d'esquerres. Com milions de polonesos, em veia arrossegat per l'entusiasme entre Solidaritat i el partit. ”

Europea i voldria que Polònia en fos membre. El comerç fronterer experimenta un boom, i ara els alemanys hi inverteixen més, tot i que al començament només tenien interès per l'antiga RDA.

—Els polonesos, però, no creu que mantindran les seves reserves històriques contra els alemanys?

—Van minvant. En una enquesta recent, el 70% dels polonesos han classificat els alemanys com el poble que demostra més simpatia per Polònia. Hauríem d'enterrar definitivament els vells prejudicis. I encara hi ha un altre punt que serà molt important en un futur: la capital alemanya.

—En quin sentit ho diu?

—Berlín és tan sols a vuitanta quilòmetres de la nostra frontera. Aquesta ciutat i la rodalia atrauen grans quantitats de capital, i això significa nous llocs de treball, consum, creixement, de la qual cosa també treurem profit nosaltres. Per als polonesos de les províncies occidentals, els aeroports berlinesos queden més a la vora que Varsòvia. També esperem que ens arribi més turisme d'Alemanya.

—Potser podria convèncer el canceller alemany que, en comptes d'anar al llac Wolf-

ARXIU

gang, vagi a un llac una mica més oriental.

—El canceller alemany surt a fer cures de dieta regularment. A Polònia, això té molt bons resultats, com es pot veure en mi: en quatre mesos acabo de perdre quinze quilos.

—Com ho ha aconseguit?

—Durant la campanya vaig tenir molta disciplina, res d'alcohol, ni carn, ni pa, i una hora de tennis cada dia. Crec que una campanya electoral es pot portar amb molta més emoció i dinamisme quan passes una mica de gana.

©Der Spiegel-
EL TEMPS
Traducció:
Carne Gala

